

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ફોન ચંદ શર્મા અને અન્ય

વી.

ચંદ્ર શંકર પાઠક અને અન્ય

(એસ. જે. આઈ. એમ. એમ., કે. સુબ્બા રાવ, એન. રાજગોપાલા અચંંગર અને

જે. આર. મુધોલકર, જે. જે.)

અપીલ માટે જુડિકાટા-નિયમ-અરજી.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતા, જે જમીનદાર હતા, તેમણે અપીલકર્તાઓના પિતા રામપ્રસાદને જમીનના અમુક પ્લોટમાંથી બહાર કાઢવા માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો. દાવાનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો અને જમીનદારે

જમીનનો કબજો લીધો.રામપ્રસાદે અધિક કમિશનર સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી પરંતુ તે ફગાવી દેવામાં આવી હતી.તેમણે પેન્ડન્સી દરમિયાન મહેસૂલ બોર્ડ સમક્ષ બીજી અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું, જેમાં આ બાબત સાથે સમાધાન કરવામાં આવ્યું હતું, જેના હેઠળ તેમને વિવાદમાં જમીનના ભાડૂત તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી હતી અને આમ ખાલી કરાવવાનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

તેમણે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ હેઠળ કબજો પરત મેળવવા માટે અરજી કરી હતી.આ અરજીનો દાતારામ અને અન્ય લોકો દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમને અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન જમીનના આ પ્લોટ પર ભાડૂતો તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા.ટ્રાયલ કોર્ટે અરજીને મંજૂરી આપી હતી પરંતુ અધિક કમિશનર દ્વારા તેના આદેશને ઉલટાવી દેવામાં આવ્યો હતો, જેમણે એવું માન્યું હતું કે નવા ભરતી કરાયેલા ભાડૂતોને હાંકી કાઢવામાં નહીં આવે.તેના આદેશને મહેસૂલ બોર્ડ દ્વારા પુનરાવર્તનમાં સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.ત્યારબાદ તેમણે મહેસૂલ બોર્ડના નિર્ણયને પડકારતી હાઈકોર્ટમાં બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, પરંતુ તે અરજી ગુણદોષના આધારે ફગાવી દેવામાં આવી હતી.પ્રમાણપત્ર માટે અરજી કરીને અથવા કલમ ૧૩૬ હેઠળ વિશેષ રજા માટે આ અદાલતમાં જઈને ઉચ્ચ અદાલતના આદેશ સામે કોઈ અપીલ દાખલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન

હતો.તેના બદલે અપીલકર્તાઓ મહેસૂલ બોર્ડના આદેશ સામે વિશેષ રજા દ્વારા અપીલમાં આ અદાલતમાં આવ્યા છે.પ્રતિવાદી વતી પ્રારંભિક વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કે અપીલ જાળવવા યોગ્ય નથી કારણ કે તેને રેઝ જુડિકાટા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી હતી.

એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે અપીલને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી હતી કારણ કે ઉચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય ગુણદોષ પર હતો અને જ્યાં સુધી તેને અપીલમાં અથવા અન્ય યોગ્ય કાર્યવાહી દ્વારા સુધારવામાં ન આવે અથવા ઉલટાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે પક્ષકારોને બંધનકર્તા રહેશે.

દરિયાવ વિ. યુ. પી. રાજ્ય, [૧૯૬૨] ૧ એસ. સી. આર. ૫૭૪ અને ઇન્ડિયન એલ્યુમિનિયમ કંપની લિમિટેડ વિ.આવકવેરાના કમિશનર, પશ્ચિમ બંગાળ, (૧૯૬૧) ૪૩ I. T. R. ૫૩૨, પર આધાર રાખ્યો હતો.

ચંડી પ્રસાદ ચોખાની વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, [૧૯૬૨] ૨ એસ. સી. આર. ૨૭૬, સમજાવે છે.

દિવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:૧૯૬૦ની સિવિલ અપીલ નંબર
૩૧૦.

મહેસૂલ બોર્ડ (ઉત્તર પ્રદેશ) અલ્હાબાદના ૨૪ જુલાઈ, ૧૯૫૪ ના
ચુકાદા અને હુકમનામાથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ, ૧૯૫૨/૫૩ ના
પુનરાવર્તન નંબર ૨૦ A માં.

અપીલકર્તાઓ વતી એસ. પી. સિંહા અને જે. પી. ગોયલ.એન.
એન. કેસવાની, પ્રતિવાદી નંબર ૨ માટે.

૧૯૬૨. ૭ ડિસેમ્બર.કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમુર્તિશ્રી આચંગર દ્વારા
આપવામાં આવ્યો હતો.

આ ઉત્તર પ્રદેશના મહેસૂલ બોર્ડના આદેશ સામે વિશેષ રજા દ્વારા
અપીલ છે, જેણે નીચેના સંજોગોમાં સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ હેઠળ
પુનઃસ્થાપનનો આદેશ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.પ્રથમ પ્રતિવાદીના પિતા
જમીનદાર હતા જેમણે અલીગઢ જિલ્લાના કાંચીરોલી ગામમાં આવેલા જમીનના
અમુક પ્લોટમાંથી અપીલકર્તાઓના પિતા રામ પ્રસાદને બહાર કાઢવા માટે
અલીગઢના તાલુકા ઇંગલાસના પેટા-વિભાગીય અધિકારીની અદાલતમાં દાવો

દાખલ કર્યો હતો.દાવાનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો અને તે હુકમના અમલમાં જમીનદારે કબજો લીધો હતો.ત્યારબાદ રામ પ્રસાદે અધિક કમિશનરને અપીલ દાખલ કરી હતી પરંતુ નવેમ્બર, ૧૯૪૪માં તેને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ તેમણે મહેસૂલ બોર્ડને વધુ અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું હતું પરંતુ તે સુનાવણી માટે આવે તે પહેલાં વિવાદનું સમાધાન થઈ ગયું હતું અને ૨૮ માર્ચ ૧૯૪૮ના રોજ આ સમાધાન નોંધવા માટે અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.સમાધાનની મુદત જે વર્તમાન અપીલ સાથે સુસંગત છે તે એ છે કે રામ પ્રસાદને વિવાદમાં જમીનના ભાડૂત તરીકે માન્યતા આપવાની હતી; બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ખાલી કરાવવાનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.સમાધાન નોંધવામાં આવ્યું હતું અને તેની શરતોમાં હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.જમીનદાર દ્વારા સમાધાનને એવા આધારો પર અલગ રાખવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે જેનો ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી નથી, પરંતુ આ પ્રયાસો નિષ્ફળ ગયા જેના પરિણામે તેણે બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા સમાધાનના હુકમને સંપૂર્ણ અમલમાં મૂક્યો.જો કે, એ ઉલ્લેખ કરી શકાય છે કે જમીનદારે સબ-ડિવિઝનલ અધિકારીના હુકમના અમલમાં તરત જ કબજો મેળવ્યો, એક દાતા રામ અને અન્ય કેટલાકને ભાડૂતો તરીકે દાખલ કર્યા અને તેમને મિલકતનો કબજો આપ્યો અને આ પછીની તમામ ગૂંચવણો તરફ દોરી ગયું છે.

સમાધાનના હુકમના આધારે રામ પ્રસાદે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ હેઠળ કબજો પરત મેળવવા માટે અરજી કરી હતી.આ અરજીનો ખાસ કરીને દાતા રામ અને અન્ય લોકો દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમને જમીન પર ભાડૂતો તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે અપીલ પર અધિક કમિશનર સમક્ષ ખાલી કરાવવાની કાર્યવાહી બાકી હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે આ આધાર પર અરજીને મંજૂરી આપી હતી કે ડેટા રામ અને અન્ય લોકો લીઝ પેન્ડેન્સના નિયમથી બંધાયેલા હતા અને તેથી, તેઓ બહાર કાઢવાની કાર્યવાહી દરમિયાન મેળવેલા કબજાને જાળવી રાખવા માટે હકદાર નથી.આ આદેશમાંથી દાતા રામ અને અન્યો દ્વારા અધિક કમિશનરને અપીલ કરવામાં આવી હતી, જેમણે એવા કારણોસર કે જેના માટે હવે પ્રચાર કરવાની જરૂર નથી, એવું માન્યું હતું કે નવા ભરતી કરાયેલા ભાડૂતોને હાંકી કાઢવામાં નહીં આવે અને રામ પ્રસાદ જમીનદાર સામે માત્ર પ્રતીકાત્મક કબજો મેળવવા માટે હકદાર છે.આ આદેશને બોર્ડમાં પુનરાવર્તનમાં લઈ જવામાં આવ્યો હતો, જોકે તેને બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો.આ આદેશની ચોકસાઈને પડકારવા માટે આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે આ અપીલની સુનાવણી સામે બે પ્રારંભિક વાંધા ઉઠાવ્યા હતા.પ્રથમ વાંધો એ હતો કે આ અપીલને રેસ જુડિકાટા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી હતી.આ વાંધાને સમજવા માટે કેટલીક વધુ

હકીકતો જણાવવી જરૂરી છે.જ્યારે મહેસૂલ બોર્ડ વળતર માટે અપીલકર્તાઓની વિનંતીને નકારી કાઢવાના અધિક કમિશનરના આદેશને સમર્થન આપ્યું ત્યારે તેઓએ સમીક્ષા માટે અરજી દાખલ કરી હતી અને જ્યારે આ ફગાવી દેવામાં આવી ત્યારે તેઓ બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજી દ્વારા આ બાબતને હાઈકોર્ટ સમક્ષ લાવ્યા હતા.ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલો વાસ્તવિક ચુકાદો રેકૉર્ડમાં નથી પરંતુ અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અમારી સમક્ષ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો કે ઉચ્ચ અદાલતે ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોના ગુણદોષની વિસ્તૃત ચર્ચા કર્યા પછી અરજીને ફગાવી દીધી હતી અને તે આધાર પર જમીનદાર દ્વારા કબજો આપવામાં આવેલા દાતા રામ અને અન્ય લોકોએ ચુ. પી. જમીનદારી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૦ હેઠળ કબજો મેળવવાનો વૈધાનિક અધિકાર મેળવ્યો હતો અને તેથી તેને લીસ પેન્ડન્સના નિયમની અરજી દ્વારા બહાર કાઢી શકાયો ન હતો.અપીલકર્તા દ્વારા તે અદાલતમાં અરજી કરીને અને યોગ્યતાનું પ્રમાણપત્ર મેળવીને અથવા વિશેષ રજા આપવા માટે આ અદાલતમાં જઈને આ ચુકાદા સામે કોઈ અપીલ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો.પરિણામ એ આવ્યું છે કે હવે ઉચ્ચ અદાલતનો એક નિર્ણય છે જે પક્ષકારો માટે અંતિમ અને બંધનકર્તા બની ગયો છે.તેથી પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ દલીલ કરે છે કે ઉચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની ચોકસાઈને અમારી સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યા વિના અને તે ચુકાદાની અંતિમતાને નુકસાન પહોંચાડ્યા વિના, અપીલકર્તા તે નિર્ણયને બાયપાસ

કરવાનો હકદાર નથી અને મહેસૂલ બોર્ડના નિર્ણયની ચોકસાઈ પર હુમલો કરીને વ્યવહારીક રીતે તેને ઉલટાવી લેવાનો પ્રયાસ કરે છે.

અમે આ પ્રારંભિક વાંધાને સારી રીતે આધારિત માનીએ છીએ.પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે દરિયાવ વિરુદ્ધ યુ. પી. રાજ્ય [(૧) (૧૯૬૨) ૧ એસ. સી. આર. ૫૭૪ માં આ અદાલતના નિર્ણય પર તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં આધાર રાખ્યો હતો.].અદાલત સમક્ષ પ્રશ્ન એ હતો કે, જ્યારે ઉચ્ચ અદાલતે ગુણદોષ પર સુનાવણી કર્યા પછી કલમ ૨૨૬ હેઠળની રિટ અરજીને આ આધાર પર ફગાવી દીધી કે કોઈ મૂળભૂત અધિકાર સાબિત થયો નથી અથવા બંધારણની કલમ ૩૨ હેઠળ સર્વોચ્ચ અદાલતમાં અનુગામી અરજીનું ઉદ્ધંધન થયું છે, ત્યારે તે જ તથ્યો પર અને તે જ પક્ષ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રાહત માટે મંજૂરી હતી.આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે જ્યાં આવી અરજી ગુણદોષ પર સાંભળવામાં આવી હતી અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી ત્યાં સુધી જાહેર કરાયેલો નિર્ણય પક્ષકારો માટે બંધનકર્તા હતો સિવાય કે તેને અપીલમાં અથવા અન્ય યોગ્ય કાર્યવાહી દ્વારા સુધારવામાં અથવા ઉલટાવવામાં ન આવે.જો આ રીતે રેસ જુડિકેટાનો નિયમ બંધારણીય રીતે બાંધધરીકૃત અધિકાર કલમ ૩૨ હેઠળની અરજી માટે પણ અવરોધ હતો, તો તે આપણને લાગે છે કે કલમ ૧૩૬ હેઠળ અપીલના સંદર્ભમાં તે એક ફોર્ટીઓરી હશે જ્યાં રાહતનો અધિકાર વિવેકાધીન છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે ચંડી પ્રસાદ ચોખાની વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય [(૧) [૧૯૬૨] ૨ એસ. સી., આર. ૨૭૬] કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય તરફ અમારું ધ્યાન આકર્ષિત કર્યું હતું, કારણ કે દરિયાવોના કેસમાં નિર્ણય સૂચવે છે તેટલો લવચીક ન હોય તેવો નિયમ મૂક્યો હતો, કે તે દરેક કેસની હકીકતો પર આધારિત હતો અને અદાલતના વિવેકબુદ્ધિ પર આધારિત યોગ્ય કેસમાં, આ અદાલત આ નિયમને માફ કરવા માટે સક્ષમ હતી અને અહીં અપીલનો અર્થ એ હતો કે ઉચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને અવગણવામાં આવ્યો હતો.નિ:શંકપણે, એસ. કે. દાસ, જે. ના કેટલાક અવલોકનો છે, જેમણે અદાલત માટે વાત કરી હતી, જે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલી રીતે સમજવામાં સક્ષમ છે, પરંતુ આખરે વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ પ્રારંભિક વાંધાને સમર્થન આપ્યું હતું અને અપીલને ફગાવી દીધી હતી, આ અવલોકનો માત્ર આજ્ઞાકારી રીતે જ છે અને દર્યાવના કેસમાં સ્પષ્ટ નિર્ણય કરતાં વધુ ન હોઈ શકે.જો કે, આપણે નિર્દેશ કરી શકીએ કે ઇન્ડિયન એલ્યુમિનિયમ કંપની લિમિટેડ વિ.આવકવેરાના કમિશનર, પશ્ચિમ બંગાળ [(૨) (૧૯૬૧) ૪૩ આઈ. ટી. આર. ૫૩૨.]જેમાં પણ ચુકાદો એસ. કે. દાસ, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો, તે વિદ્વાન ન્યાયાધીશનો તર્ક જેણે સમાન પ્રારંભિક વાંધાને સમર્થન આપ્યું હતું તે દરિયાવોના [(૩) (૧૯૬૨) ૧ S.C.R. ૫૭૪] કેસમાં નિર્ણય સાથે વધુ સુસંગત છે, જોકે પછીનો ચુકાદો જે ભારતીય એલ્યુમિનિયમ

કંપનીના કેસ (૧) માં તે જ દિવસે આપવામાં આવ્યો હતો તે સ્વાભાવિક રીતે ઉદ્દેખિત નથી.વિદ્વાન ન્યાયાધીશે અવલોકન કર્યું:

" પ્રારંભિક વાંધા તરીકે આ અપીલમાં જે પ્રશ્ન ઊભો થયો છે તે એ છે કે શું ઉપર દર્શાવેલ સંજોગોમાં— (આવકવેરાના અધિનિયમની કલમ ૬૬ (૨) હેઠળ સંદર્ભ આપવાનો ઇનકાર કરતા ઉચ્ચ ન્યાયાલયના આદેશ સામે કોઈ અપીલ કરવામાં આવી ન હતી)— ૨૯ મે, ૧૯૫૬ના રોજ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય સામે અપીલ કરવા માટે બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ વિશેષ રજા આપવામાં આવી હતી અને શું અપીલકર્તા આ અદાલતને અધિનિયમની કલમ ૬૬ હેઠળ બોર્ડ અને ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અનુગામી આદેશો સામે આગળ ન વધ્યો હોય ત્યારે ઉપરોક્ત લેખ હેઠળ તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવા માટે કહેવાનો હકદાર છે કે કેમ. અમે તે વિશેષ અભિપ્રાય ધરાવીએ છીએ. ૨૯ મે, ૧૯૫૬ના ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય સામે અપીલ કરવાની મંજૂરી આ કેસમાં યોગ્ય રીતે આપવામાં આવી ન હતી અને અપીલકર્તા

બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ અમારી સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે કહેવાનો હકદાર નથી, જ્યારે તે બોર્ડ અને ઉચ્ચ અદાલતના અનુગામી આદેશો સામે આગળ વધ્યો ન હતો.

તેથી આ પ્રારંભિક વાંધાને સમર્થન આપવું પડશે.

બીજો પ્રારંભિક વાંધો આ હતો.અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વિશેષ રજા માટેની અરજી સમયની બહાર હતી અને તેને દાખલ કરવામાં વિલંબને આ અદાલત દ્વારા પ્રતિવાદીને નોટિસ આપ્યા વિના માફ કરવામાં આવ્યો હતો.વિદ્વાન વકીલે વિનંતી કરવાની માંગ કરી હતી કે વિલંબને માફ કરવા માટે કોઈ આધાર નથી અને આ કારણોસર આપવામાં આવેલી રજા રદ કરવી જોઈએ.જો કે, ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રથમ વાંધા પરના અમારા નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને અમે આની સાથે વ્યવહાર કરવો જરૂરી માનતા નથી.

પરિણામ એ આવે છે કે અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ખર્ચ સાથે રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.